

Skatter engagerar och berör de flesta av oss. Men ibland är det inte så lätt att hänga med bland kurvor och procentsatser och på vilket sätt olika skatter påverkar oss och vår omgivning. För att råda bot på detta startar Sunt Förnuft nu "Skatteskolan" – för dig som vill lära dig mer om knepiga termer, vilka effekter skatter har och hur de påverkar din ekonomi.

Magister **Dick Kling** håller i pekpinnen och tar dig genom lektionen. I det här numret är ämnet Laffer-kurvan.

LAFFERKURVAN

DÄRFÖR KAN HÖGRE SKATT GE STATEN LÄGRE INTÄKTER

VAD?

→ **LAFFERKURVAN** visar sambandet mellan skattesatsen och skatteintäkterna. Detta samband har många pekat på, men det politiska genombrottet skedde först genom den amerikanske nationalekonomen Arthur Laffer och president Reagans ekonomiska politik under 1980-talet.

→ **LAFFER SJÄLV** introducerade kurvan som ett pedagogiskt hjälpmedel för att förklara den grundläggande principen. När skattesatsen är noll får staten

När skattesatsen är 100 procent blir skatteintäkterna också noll.

och hundra procent maximerar staten skatteintäkterna.

inte in några pengar och när skattesatsen är 100 procent blir skatteintäkterna också noll. Någonstans mellan noll

HUR?

→ **NÄR STATEN** inför en skatt med en måttlig skattesats ändrar människor inte sitt beteende omedelbart och skatteintäkterna börjar rulla in. Men om skattesatsen stiger börjar människor att agera annorlunda för att om möjligt undvika skatten. Vid någon punkt blir skatten så besvärande att ytterligare höjningar bara leder till att ännu fler försöker fly undan och skatteintäkterna minskar.

→ **DET HÄR ÄR** ett principiellt samband som gäller inkomstrelaterade skatter och den totala skattekvoten i ett samhälle. När det gäller konsumtions-skatter som energiskatt skulle vi nog fortsätta att värma och lysa upp våra hem även om energiskatterna steg till hundra procent. Även om den grundläggande principen är ganska självklar är det svårt att i praktisk politik avgöra när skatteintäkterna börjar minska.

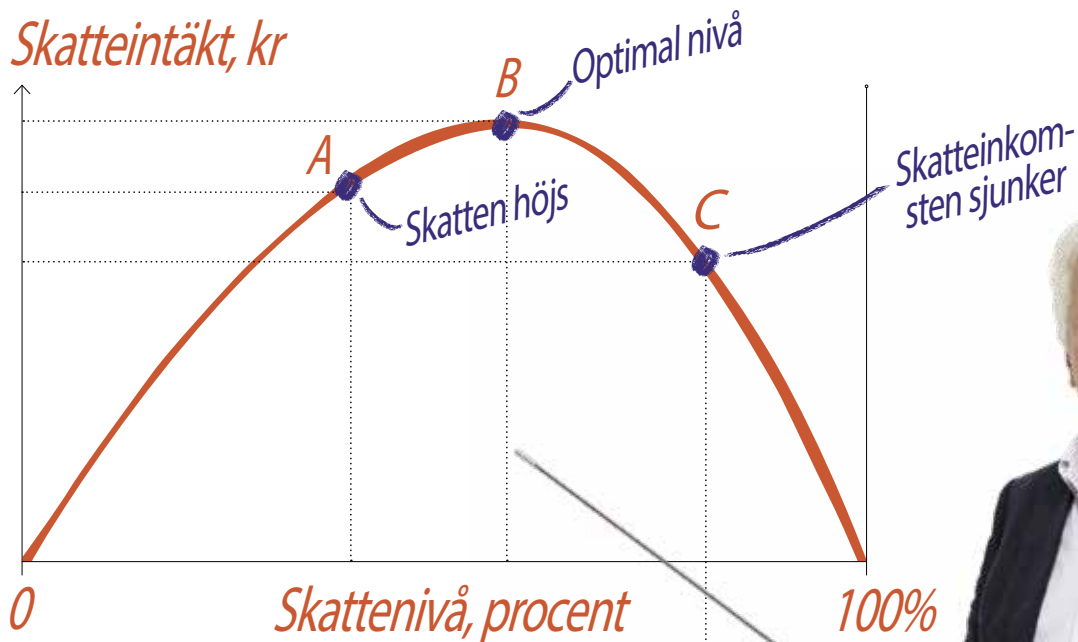
VARFÖR?

→ **ÄVEN I LÄNDER** med hög skattemoral – som i Sverige – finns det gränser för vad människor uppfattar som ett rättfärdigt skattetryck. När sådana gränser passeras börjar människor anpassa sig för att undvika skatten – man prioriterar fritid framför arbete och det blir vanligare med avancerad skatteplanering och svartarbete. När det börjar sprida sig bland skattebetalarna får det ofta ett accelererande förlopp.

→ **ATT MÄNNISKOR** avstår från att jobba extra och tar ut övertid som kompensationsledighet är en av de första sakerna som händer när skatten på arbete

är för hög. Men på lång sikt får vi en annan effekt som är betydligt allvarigare: Unga människor märker att det inte skiljer sig så mycket i levnadsstandard mellan de som väljer att utbilda sig och göra karriär och de som inte gör det. Det blir andra faktorer som avgör levnadsstandard, som hur väl man lyckas på bostadsmarknaden.

Det finns gränser för vad människor uppfattar som ett rättfärdigt skattetryck.

EFFEKT

- **ETT EXEMPEL PÅ** en svensk skatt där vi med all sannolikhet har passerat Lafferkurvens topp är den så kallade värnskatten, den högsta inkomstskattesatsen. Det råder en rätt allmän enighet om att det inte skulle innebära minskade intäkter för staten att ta bort den. Om viljan till arbete och utbildning ökade som följd av lägre marginalskatt skulle inte bara statens skatteintäkter öka utan också den ekonomiska tillväxten och vi skulle bli rikare både som land och individer.
- **I SVENSK POLITIK** säger man sig oftast bortse från de dynamiska effekter som Lafferkurvan visar. Nya offentliga utgifter ska finansieras krona för krona och man låtsas oftast att om man höjer skattesatsen med en procent så stiger också skatteintäkterna med en procent. Men det är inte skatteintäkterna man fastställer utan skattesatserna, så man vet aldrig vilka intäkter vi faktiskt får in. Indirekt erkänns dock Lafferkurvan genom att staten sprider skattetrycket på så många olika skattetyper, som miljöskatter, företagsskatter, punktskatter. Alla vet egentligen att höjda skattesatser innebär beteendeförändringar och genom att smeta ut skattetrycket på många olika skattebaser hoppas politikerna kunna dölja det.

Så funkar kurvan

Lafferkurvan visar resultatet av olika skattenivåer. Kurvan börjar på noll – när statens skattesats är noll, är intäkterna noll. Höjs skatten (A) så stiger inkomsterna till en optimal nivå (B). Men höjs skatten ytterligare (C) börjar statens skatteinkomster att sjunka, tills de åter når noll – när skattenivån är 100 procent av inkomsten.

Dick Kling är nationalekonom och var tidigare moderat statssekreterare under regeringen Bildt. Han är ordförande för Skattebetalarna sedan 2007.